

## Néhány könyvtár és könyvtári rendszer áttekintése a Cseh Köztársaságban és Szlovéniában: egy látogatás tapasztalatai

*Egyetemi könyvtár; Integrált gépi rendszer; Nemzeti könyvtár; Országgyűlési könyvtár; Számítógéphálózat; Tanulmányút*

A brit szerző, mielőtt eleget tett volna egy cseh és szlovén felkérésnek gyakorlati tanfolyamok vezetésére az elektronikus könyvtárak témájában, az aktuális helyzet felmérésére több könyvtárat meglátogatott a szóban lévő országokban. A Cseh Köztársaságban a nemzeti könyvtár az ALEPH rendszert használja, miközben több más könyvtár a TINlib-et részesíti előnyben, pl. a parlamenti könyvtár és a közgazdasági egyetem könyvtára. Kladno város állami tudományos könyvtárában egy cseh rendszert

telepítettek. Szlovéniában nagyobb a centralizálás: a szerző által meglátogatott összes könyvtár a COBISS központi rendszert használja, így a nemzeti és egyetemi könyvtár, a maribori közművelődési könyvtár, a maribori egyetemi könyvtár és a központi műszaki könyvtár. Az Internetet mindkét ország széles körben alkalmazza. A szerző ismerteti a meglátogatott könyvtárak jellemzőit, az elektronikus könyvtári rendszerek használatának módját, s az általa vezetett tanfolyamok anyagának fő elemeit.

(Autoref.)

## Elektronikus könyvtár

Lásd 67

## KAPCSOLÓDÓ TERÜLETEK

### Kiadói tevékenység

**98/089**

MURY, Mohammad – WALTERS, Mitchel: Writing for journals in library and information science: a report of a survey = Ser.Lib. 31.vol. 1997. 4.no. 23-40.p.

**A könyvtári-informatikai folyóiratok szerkesztőségi követelményei a szerzői kéziratokkal kapcsolatban: egy felmérés eredményei**

*Cikk; Felmérés [forma]; Folyóirat -könyvtári; Publikációs tevékenység*

[A forrás-folyóirat az alábbi címen szerezhető be: HAWORTH DOCUMENT DELIVERY CENTER, Haworth Press, Inc., 10 Alice Street, Binghamton, N.Y. 13904]

Egy, a könyvtári és informatikai területen publikáló szerzők számára készülő kéziratleadási útmutató elkészítése céljából 231 könyvtári folyóirat (köztük a Könyvtári Figyelő – szerk. megj.) szerkesztőinek küldtek ki egy-egy 36 kérdéses kérdőívet. 119 válasz érkezett. További 39 folyóirat esetében az illető lapokból vették az információkat, a szerzői útmutatók alapján. A tanulmány elemzi a felmérés eredmé-

nyét, s képet ad a tudományos publikálás folyamatairól.

(Autoref.)

## 98/090

RICCIARDI, Maria Luisa – WILLEM, Marc: L'informazione comunitaria in linea: bianca o grigia? = Boll.AIB. 36.vol. 1996. 4.no. 423-235.p.

Res. angol nyelven

### **Szürke vagy fehér irodalom az Európai Közösség online információja?**

*Adatbázis; Elektronikus publikáció; Számítógéphálózat; Szűk publicitású anyag*

1993 decemberében a szürke irodalomról rendezett első nemzetközi konferencián Mackenzie-Owen azt mondta, hogy ez a fogalom el fog tűnni, amint az intézményi publikálás a hálózatokra kerül. Az Internet elmúlt három évi fejlődése és az Európai Unió elektronikus információs szolgáltatásainak megjelenése – legalább is az EU-dokumentumok tekintetében – bizonyítani látszik a proféciát. Számos EU-intézmény információs és dokumentációs termésének teljes szövege ma már nem papírformában, hanem online jelenik meg. Az elektronikus formátum immár nem tekinthető pusztán a papírdokumentumom duplikálásának, miként a papír sem elektronikus unokatestvére helyettesítőjének, különös tekintettel az utóbbi gyorsabb és könnyebb elérhetőségére. A kérdés tehát az, hogy nevezhető-e ez az irodalom szürkének, főként annak „szűk publicitású” értelmében. A Web-oldalakon vagy az EU-intézmények adatbázisaiban található különféle dokumentumok elemzése, jellemzőik és elérhetőségi (technológiai, adminisztratív vagy intellektuális) korlátozásaik figyelembevételével meghatározható a „szürke irodalom” új definíciója. Az EU egy-

aránt nyújt térítéses szolgáltatásokat (mint pl. a RAPID, az EB szövívői adatbázisa, beszédekkel, sajtóközleményekkel, vagy a TED – Tender Electronic Daily – az EU hivatalos lapja tenderfelhívásokat közreadó mellékletének elektronikus változata) és ingyenes adatbázisokat (pl. a CORDIS szolgáltatás műszaki kutatásokat és fejlesztési programokat tartalmazó adatbázisai, az IMO (IT Market Observatory – információtechnológiai piacfigyelő) és a jogi tanácsadó bizottság főként az intellektuális tulajdonnal kapcsolatos problémákkal foglalkozó „LAB” teljes szövegű adatbázisa, amelyek az Interneten az I\*M Europe szerveren érhetőek el. Az EU információpolitikája a gazdasági növekedés és a demokratikus fejlődés (a munkahelyteremtés és az adminisztratív átláthatóság) speciális stratégiájának részét képezi, és azt célozza, hogy a közösségi szféra online információi minél teljesebbek, és mindenki számára hozzáférhetőek legyenek.

(Mohor Jenő)

## 98/091

VITIELLO, Giuseppe: Dall'editoria tradizionale all'editoria elettronica: relazioni professionali, politiche istituzionali e spazi della democrazia = Boll.AIB. 37.vol. 1997. 2.no. 157-168.p. Bibliogr. 14 tétel.

Res. angol nyelven

### **A hagyományostól az elektronikus kiadásig: szakmai összefüggések, intézményes politikák és a demokrácia terei**

*Elektronikus publikáció; Fejlesztési terv*

Az információtechnológia hatása a kultúrára immár nem akadémikus és szakértői zártkörű viták tárgya, hanem országos és nemzetközi dimenziót nyert valóság. Egy olyan szervezet számára, mint az Euró-

pa Tanács (mely már hosszú ideje védi a demokráciát és óvja az emberi jogokat) különösen fontos a kapcsolat a technológiai és a kultúra között, és az, hogy az egyén alapvető szabadságjogai hogyan érvényesülnek az elektronikus kommunikáció kontextusában. Mindez különösen igaz a kiadás világában. A kiadóknak különösen javára vált az új technológia elterjedése, ám a kiadók – leginkább az elégtelen jogi védelem miatt – a munkaigényesebb és gazdaságilag hátrányosabb hagyományos termelési és elosztási ösvényen járnak.

Az olvasás „harmadik forradalma” megy végbe, amennyiben az írás és az olvasás párhuzamos tevékenységek, s így az elektronikus kiadás terjedése új „írásstudást” feltételez és a három alapvető készség (írás, olvasás, számolás) újragondolását igényli: tanítani kellene a számítógépismeret legalább olyan minimális szintjét, ami elkerülhetővé teszi, hogy bárki is belefussadjon az Internet óceánjába. A különböző szakemberek szerepe rendre megváltozik. A könyvtárosok már a 70-es évek elején az informatika felé fordultak, és ma az információs folyamat élvonalában vannak, míg a többi könyves szakma még hű maradt hagyományaihoz. Ezzel az előnnyel a könyvtárosok gazdasági szereplőkké, információ-

előállítókká is váltak. Ez a szerepzavar a könyvtárosok és a kiadók között nem feltétlenül szolgálja a kultúra érdekeit, főként amikor a funkcionális analfabétizmus mellé a technológiai analfabétizmus is felsorakozik. (Az OECD egy friss tanulmánya szerint a felnőtt analfabétizmus növekvőben van!) Az első elektronikus kiadási programok a tartalomra koncentráltak, különösen az optikai technológia lehetőségeire alapozva, azaz a szöveg-képgang kombinációt kihasználva, ugyanakkor figyelmen kívül hagyva a közlés tényleges lehetőségeit.

Az Európa Tanács által inspirált (és az ADAPT programon keresztül az EU által finanszírozott) *New Book Economy* projekt két évig fog működni olasz, német és holland közreműködéssel. Célja, hogy a könyvhöz kapcsolódó területek különböző szereplőit bevonja az új technológiai körülmények innovatív környezetébe, különös gondot fordítva a kis és közepes kiadókra is. Ez az elektronikus kiadási/kiadási projekt a könyv világának nemcsak kereskedelmi, hanem az azon kívüli szereplőire, a könyvtárosokra, olvasókra, és azok együttműködésére is kihat.

(Mohor Jenő)

## Az ismertettett cikkek forrásai:

- Accad.Bibl.Ital. – Accademie e Biblioteche d'Italia (IT)  
Alexandria – Alexandria (GB)  
Am.Libr. – American Libraries (US)  
Aslib Proc. – Aslib Proceedings (GB)  
Bibliografiá – Bibliografiá (RU)  
Bibliotekarz – Bibliotekarz (PL)  
Bibliotheksdienst – Bibliotheksdienst (DE)  
Boll.AIB. – Bolletino Associazione Italiana Biblioteche (IT)  
Buch Bibl. – Buch und Bibliothek (DE)  
Bull.Bibl.Fr. – Bulletin des Bibliothèques de France (FR)  
Cat.Classif.Q. – Cataloging and Classification Quarterly (US)  
Cienc.Inf.Bras. – Ciencia da Informacao (BR)  
Coll.Res.Libr. – College and Research Libraries (US)  
Ctenár – Ctenár (CS)  
FID News Bull. – FID News Bulletin (I)  
IFLA J. – IFLA Journal (I)  
Inf.Technol.Libr. – Information Technology and Libraries (US)  
Int.Cat.Bibl.Cont. – International Cataloguing and Bibliographic Control (I)  
Interlend.Doc.Supply – Interlending and Document Supply (GB)  
J.Doc. – Journal of Documentation (GB)  
J.Educ.Libr.Inf.Sci. – Journal of Education for Library and Information Science (US)  
J.Interlibr.Loan.Doc.Del.Inf.Supply – Journal of Interlibrary Loan, Document Delivery and Information Supply (US)  
J.Libr.Inf.Sci. – Journal of Librarianship and Information Science (GB)  
Kirjastoletti – Kirjastoletti (FI)  
Kn.Inf. – Kniznice a Informácie (CS)  
Libr. Hi Tech – Library Hi Tech (US)  
Libr.J. – Library Journal (US)  
Libr.Technol.Rep. – Library Technology Report (US)  
Man.Inf. – Managing Information (GB)  
Naucn.-Teh.Inf. – Naucno-Tehniceskã Informaciã (RU)  
Naucn.Teh.Bibl. – Naucnye i Tehniceskie Biblioteki (RU)  
Online CDROM Rev. – Online & CDROM Review (I)  
Poradnik Bibl. – Poradnik Bibliotekarza (PL)  
Program – Program (GB)  
Rev.Esp.Doc.Cient. – Revista Espanola de Documentación Científica (ES)  
Scand.Public Libr.Q. – Scandinavian Public Library Quarterly (Sx)  
Sci.Technol.Libr. – Science and Technology Libraries (US)  
Ser.Libr. – The Serials Librarian (US)  
Signum – Signum (FI)  
Synopsis – Synopsis (NO)  
Vine – Vine (GB)  
Z.Bibliotheksves.Bibliogr. – Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie (DE)